

Yksinkertaisesti näin
aina tässä maassa suku
suomalainen vaaraa päin
seissyt on - ei nytkään nuku.

Paljon vailla olla vois,
kaikkea ei saada saata.
Kahta ällös anna pois:
Kunniaa ja isänmaata.

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, sota-ajan sukupolvi, hyvät kuulijat!

Esittämieni sanojen takana on sotilaspastori Oke Peltonen 1942 julkaistussa runossaan "Yksinkertaisesti". Suomalaiset ja varsinkin eteläpohjaiset ovat olleet aina valmiina puolustamaan maataan ja onneksi he ovat saaneet johtajikseen taitavat sotilasjohtajat.

Suomen puolustusvoimiin perustettiin niiden syntyvaiheessa kolme ylimmän arvoluokan upseerin arvoastetta; kenraali, kenraaliluutnantti ja kenraalimajuri. Vastaavat arvot laivastossa olivat amiraali, vara-amiraali ja kontra-amiraali.

Suomen itsenäisyys ei ehtinyt saavuttaa vielä ensimmäistä syntymäpäivää, kun sen johdon taholta tehtiin esitys supistaa kenraalinarvojen lukumäärä Suomen puolustusvoimissa kolmesta yhteen ainoaan. Maamme ensimmäinen sotaministeri, kenraalimajuri Wilhelm Thesleff antoi virkakautensa lopulla Sotaministeriön käskylehdessä joulukuussa 1918 julkaistun määräyksen, jonka mukaan sotaväen arvoasteikosta poistettiin kenraalimajurin ja kenraaliluutnantin arvot ja määrättiin käyttöönotettavaksi ainoastaan yksi kenraalinarvo. Määräys peruutettiin kuitenkin jo vuoden 1919 alussa uudella määräyksellä ja vanha kolmijakoinen järjestelmä pysytettiin edelleen voimassa.

Miksi Thesleff antoi tällaisen määräyksen? Syy oli todennäköisesti inhimillinen, sillä tällä tavalla hän olisi tullut samanarvoiseksi kenraali Mannerheimin kanssa. Thesleffin ja Mannerheimin välit olivat nimittäin täysin poikki, herrat eivät sietäneet toisiaan. Yksi syy siihen, että Mannerheim oli toukokuun lopussa 1918 luopunut ylipäällikkyydestä, oli juuri tieto Thesleffin tulosta sotaministeriksi.

Kenraalinarvoja koskevan määräyksen julkaisemisvaiheessa oli jo tiedossa, että kenraali Mannerheimista tulisi uusi valtionhoitaja ja sotaministeri Thesleff saisi etsiä itselleen uuden tehtävän.

Itsenäisen Suomen armeijassa on palvelut yksi ylitse muiden, kenraalien kenraali, Suomen marsalkka Carl Gustaf Emil Mannerheim. Marsalkan arvo ei oikeastaan ollut Suomen puolustusvoimien arvojärjestelmään kuuluva sotilasarvo, vaan se oli arvonimi, jonka tasavallan presidentti valtioneuvoston istunnossa myönsi ratsuväenkenraali Mannerheimille toukokuun 19. päivänä 1933.

Upseerinarvoihin ylentäminen tapahtuu tasavallan presidentin toimesta niin kutsutuissa kabinettikäsittelyissä, joissa esittelijänä toimii joko puolustusministeri tai puolustusvoimain komentaja. Mannerheimille annettu sotamarsalkan arvonimi myönnettiin valtioneuvoston istunnossa, kuten Suomen tasavallan presidentin suomat arvonimet myönnetään. Sitä paitsi Mannerheimilta perittiin 4000 markan suuruinen leimavero sotamarsalkan arvonimestä, kuten arvonimistä on tapana periä. Korkeammasta upseerinarvosta ei ole koskaan peritty ylennetyiltä minkäänlaisia virallisia maksuja.

Sotamarsalkan arvo ei ollut tarkoitettu olemaan pysyvästi Suomen armeijan arvojen joukossa, se oli Mannerheimille henkilökohtaisesti annettu kunnianosoitus. Sama pätee myös Mannerheimille hänen 75-vuotispäivänään kesäkuun 4. päivänä 1942 annettuun Suomen marsalkan arvonimeen.

Sisäpalvelusohjesääntö tunsikin jonkin aikaa kenraalien arvoluokan yläpuolella marsalkkojen arvoluokan, mutta Mannerheimin kuoleman jälkeen se sittemmin poistettiin. Käsitys Mannerheimista ainutlaatuisena hahmona itsenäisen Suomen sotahistoriassa on nyttemmin vakiintunut, eikä hänen jälkeensä liene vakavasti ajateltu kenellekään toiselle marsalkan arvoa vastaavaa kunnianosoitusta myöntää.

Hyvät kuulijat!

Ylipäällikkyyden vastaanottaessaan tammikuussa 1918 Mannerheim oli Suomessa kaikille täysin tuntematon 50-vuotias Venäjän armeijassa palvelut kenraaliluutnantti. Toukokuussa 1918 Mannerheim ei ollut enää suomalaisille tuntematon vaan juhlittu sankari. Hänen päämajansa sijaitsi Seinäjoella useita viikkoja helmikuun 1918 alkupäivistä alkaen. Mannerheimin ja Etelä-Pohjanmaan vaiheet liittyvät toisiinsa erityisesti vuoden 1918 vapaussodan kautta.

Suomen marsalkka Mannerheimin patsaan suunnittelu Seinäjoelle alkoi pian Mannerheimin kuoleman jälkeen johtaja Lauri Koiviston, eversti Matti Laurilan, päätoimittaja Artturi Leinosen, rehtori Hilja Riipisen ja opettaja Lempi Saunamäen toimesta. Varainkeräys hoidettiin maakunnallisesti eri pitäjissä yksityishenkilöiden toimesta. Patsas tilattiin Jääkäripataljoona 27:ssä palvelleelta jääkärikapteeni ja kuvanveistäjä Lauri Leppäseltä ja se paljastettiin 4.6.1955 Keskustorilla.

Paljastusjuhlan ohjelma alkoi virren 170 ensimmäisellä säkeistöllä "Jumala omi linnamme...", jonka jälkeen puhui piispa Väinö Malmivaara. Puheen jälkeen veisattiin virren 170 neljäs säkeistö ja Vaasan varuskuntasoihtokunta soitti Sibeliuksen Andante festivoon. Paljastus- ja luovutuspuheen piti eversti Matti Laurila. Valtuuston puheenjohtajan vastaanottopuheen jälkeen suoritettiin seppelten lasku, jonka yhteydessä kouluneuvos Hilja Riipinen puhui. Sitten vuorossa oli Klemetin Vilppulan urhojen muistolle ja juhlapuhe, jonka piti kirjailija Artturi Leinonen. Puheen jälkeen Maakuntakuoro eli Etelä-Pohjanmaan Mieslaulajat johtajanaan opettaja Eino Kiikka ja soittokeuhka esittivät Sibeliuksen Finlandia-hymnin ja Kuulan Nuijamiesten marssin. Opettaja Martti Laaksi esitti vielä lausuntaa ja tilaisuus päättyi yhteiseen Maamme – lauluun.

Seinäjoelle pystytetty Suomen marsalkka Mannerheimin patsas oli tuolloin Suomen ensimmäinen julkinen Mannerheim -patsas. Nykyiselle paikalleen patsas siirrettiin 1973.

Suomen marsalkan syntymästä on kulunut tänään 154 vuotta. Päivä on myös Puolustusvoimain lippujuhlan päivä, jota alettiin viettämään toukokuun 16. päivänä 1919 Helsingissä järjestetyn vapaussodan voitonparaatin vuosipäivänä nimellä armeijan lippujuhla. Toukokuun 16. vahvistettiin armeijan lippujuhlan viralliseksi juhlapäiväksi 1921 ja viralliseksi liputuspäiväksi 1934. Ylipäällikkö Mannerheimin täyttäessä 4. kesäkuuta 1942

75 vuotta, valtioneuvosto antoi hänelle Suomen marsalkan arvon ja määräsi hänen syntymäpäivänsä samalla Puolustusvoimain lippujuhlan päiväksi.

Yhdistyksemme, Vapausotiemme Lakeuden Perinneyhdistys, perustettiin 4.6.1990, joten yhdistyksellämme on tänään 31-vuotissyntymäpäivä.

Vietämme syntymäpäivää kutsuvieraiden kesken ja palkitsemme vuoden aikana ansioituneita jäseniämme. Yhdistyksemme järjesti keväällä yhteistyössä kuntien ja useiden yhdistysten kanssa Lakeuden maakuntamarssin, jossa yhteydessä kunnat kilpailivat keskenään prosentuaalisesti aktiivisimmasta osanotosta kunnan asukaslukuun verrattuna. Kilpailun voitti Isonkyrön kunta osallistumisprosentilla 5,50. Ojennamme kunnanjohtaja Tero Kankaanpäälle tänään Lakeuden maakuntamarssi 2021 -kunniakirjan.

Vuoden kuluttua Suomen marsalkka Mannerheimin 75-vuotispäivästä ja ensimmäisestä Puolustusvoimain lippujuhlan päivästä tulee kuluneeksi 80 vuotta. Yhdistyksemme järjestää silloin molempiin 80-vuotispäiviin liittyvän seminaarin Seinäjoella Kampustalon Seinäjoki-salissa. Alustajiksi ovat lupautuneet jo professori Martti Häikiö ja eversti Sampo Ahto sekä puheenjohtajaksi FT Vesa Määttä. Aloitamme vuosipäivän toki täällä Suomen marsalkka Mannerheimin patsaalla.

Olette silloin kaikki sydämellisesti tervetulleita juhlaseminaariimme!

Toivotan jokaiselle hyvää puolustusvoimain lippujuhlan päivää sekä Suomen marsalkka Mannerheimin syntymän 154-vuotismuistopäivää!